HUS/16020/2022

27.10.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 312/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunta on 24.11.2022 pyytänyt HUSin asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta koskevasta esityksestä HE 312/2022.

HUSin mielestä muutosesitys on oleellisen tärkeä, koska se tekee mahdolliseksi erityisen vaativia palveluja vaativien kehitysvammaisten palvelujen jatkumisen Uudellamaalla sen jälkeen, kun viittä Uudenmaan hyvinvointialuetta sekä Päijät -Hämeen ja Kanta-Hämeen alueille palveluita järjestänyt Etevan kuntayhtymä (jäljempänä ”Eteva”) lopettaa toimintansa vuoden 2022 päättyessä. Etevan palveluiden jatkuminen HUSin toteuttamina oli uhattuna, kun kävi ilmeiseksi että eduskunta ei ehdi käsitellä vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistusta ennen Etevan toiminnan päättymistä.

HUS-kuntayhtymä lausuu kunnioittaen asiasta seuraavaa erityisesti terveydenhuollon toimialan näkökulmasta:

Etevan Erityispalvelut -yksikkö ja sote-uudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa erityishuoltopiirien kuntayhtymät lakkaavat ja niiden toiminta siirtyy 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Tällä hetkellä kehitysvammaisten erityishuollon palveluja Uudenmaan ja Etelä-Hämeen alueilla tuottaa Eteva, jonka toiminta jakautuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen yhteydessä kuuden hyvinvointialueen toiminnaksi.

Uudellamaalla on vammaisjärjestöjen, Uudenmaan hyvinvointialueiden, Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, HUSin, Etevan sekä ruotsinkielisiä palveluja tuottavan Kårkullan erityishuoltopiirien yhteisessä työryhmässä perusteellisen valmistelun jälkeen päädytty siihen, lainsäädännön niin salliessa, erityisen vaativat kehitysvammaiset palvelut halutaan keskittää HUSin tuotettavaksi. HUS ja Eteva ovat jo aikaisemmin tuottaneet kehitysvammaisten palveluita yhteistyössä mm. siten, että

HUS on tuottanut lääkäripalvelut Etevan kehitysvammapsykiatrian yksiköihin. Kehitysvammapsykiatrian yksiköissä on toteutettu tahdosta riippumatonta erityishuoltoa tai hoidettu vaativaa psykiatrista hoitoa tarvitsevia asiakkaita osana sosiaalihuollon erityishuoltoa.

Etevan toimintojen päättyessä työryhmä arvioi palvelujen keskittämisen olevan Uudellamaalla välttämätöntä mm. osaamisen hajaantumisen estämiseksi ja palvelujen keskeytyksettömän jatkumisen takaamiseksi. Suuri osa palveluista vaatii erityisosaamista.
Lisäksi tiedossa on ollut, että valmisteilla olevassa vammaispalveluita koskevassa lainsäädäntöuudistuksessa tullaan esittämään terveydenhuollon osalta vammaisten palvelujen järjestämistä mahdollisimman pitkälle samoin periaattein kuin muillakin potilailla. Näin HUSin rooli tulee joka tapauksessa olemaan aikaisempaa merkittävämpi vaativien erityispalvelujen, mukaan lukien mm. kehitysvammapsykiatriset palvelut, sekä muiden erikoissairaanhoidon palvelujen osalta.

Kehitysvammapsykiatrian osastot

Esitetty lakimuutos mahdollistaa erityisen vaativaa moniammatillista tukea tarvitsevien, psykiatrisista tai käyttäytymisen häiriöistä kärsivien kehitysvammaisten henkilöiden tutkimisen ja hoitamisen, sekä tarvittaessa heihin kohdistuvien rajoitustoimenpiteiden käytön terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla kehitysvammapsykiatrian osastoilla ja näin ollen sen, että HUSin kehitysvammapsykiatrisilla osastoilla voidaan hoitaa erityisen vaativaa moniammatillista tukea tarvitsevia, kehitysvammaisia potilaita.

Lain voimaantulo

Vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 191/2022) viivästyessä, on HUS:n mielestä Uudenmaan alueen kehitysvammaisten vaativien moniammatillisten palvelujen jatkumisen ja asiakas/potilasturvallisuuden kannalta kriittistä, että nyt esitetty osittainen lain muutos saadaan voimaan 1.1.2023 alkaen.